

ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Датум и орган који је именовao комисију 03.06.2015. год., Наставно-научно веће Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду 2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: <ol style="list-style-type: none"> 1. Др Миодраг Радиновић, доцент, Болести животиња и хигијена анималних производа, 04.06.2013. год., Пољопривредни факултет, Нови Сад - ментор; 2. Др Коста Петровић, ванредни професор, Радиологија, 30.10.2015. год., Медицински факултет, Нови Сад - ментор; 3. Др Станко Бобош, редовни професор, Болести животиња и хигијена анималних производа, 01.09.2006. год., Пољопривредни факултет, Нови Сад; 4. Др Сара Савић, виши научни сарадник, Микробиологија и инфективне болести, 29.10.2015. год., Научни институт за ветеринарство „Нови Сад“, Нови Сад; 5. Др Марија Пајић, доцент, Болести животиња и хигијена анималних производа, 16.04.2015. год., Пољопривредни факултет, Нови Сад.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Име, име једног родитеља, презиме: Аннамариа, Ласло, Галфи 2. Датум рођења, општина, држава: 22.05.1983., Суботица, Република Србија 3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду, Ветеринарска медицина, доктор ветеринарске медицине 4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2009. год., Ветеринарска медицина 5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: - 6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: -
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
„Клинички и ултразвучни преглед вимена крава након примене лактоферина у периоду инволуције“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

КРАТАК САДРЖАЈ

Контрола здравља вимена крава је битан елемент у процесу производње здравствено безбедног млека, те се на фармама високомлечних крава, кроз програм контроле маститиса, редовно спроводе мере откривања и превенције болести вимена. Клинички преглед вимена представља основни метод који пружа корисне информације о здравственом статусу вимена крава, али наилази на потешкоће у откривању патолошких промена унутар паренхима и папиле вимена. У циљу откривања промена у паренхиму вимена може се применити ултразвучни преглед који омогућава визуализацију структурних промена вимена насталих као последица упалних процеса и тако олакшава дијагностику обољења.

Током последњих година, јавио се проблем повећања резистенције бактерија на антимикробне лекове, што отежава лечење болести, али и угрожава здравље животиња и људи. Најчешћи узроци тога су неправилна употреба и евентуална злоупотреба антимикробних лекова. Многа истраживања вршена су у *in vitro* и *in vivo* условима на примени лактоферина самог или у комбинацији са антибиотицима у терапији и превенцији маститиса крава. Лактоферин, гвожђе везујући антимикробни гликопротеин који се налази у млеку и другим секретима, представља битан део система одбране млечне жлезде.

Циљ истраживања у оквиру ове дисертације је процена дијагностичке могућности ултразвучног прегледа у детекцији субклиничког маститиса и поремећене секреције вимена, као и разматрање оправданости примене лактоферина у превенцији и лечењу маститиса.

Клиничким прегледом извршена је процена општег здравственог стања крава, као и испитивање млечне жлезде адспекцијом и палпацијом. За откривање поремећене секреције вимена и субклиничких маститиса коришћени су брзи тестови, Калифорнија маститис тест и Драмински тест, као и ултразвучни преглед млечне жлезде крава. Одређивање броја соматских ћелија у узорцима млека урађено је методом проточне цитометрије. За идентификацију узрочника маститиса коришћене су класичне микробиолошке методе. Краве са позитивним бактериолошким налазом подељене су у две огледне групе. Краве огледне групе I су третиране интрамамарном апликацијом антибиотика, док је кравама огледне групе II апликована комбинација антибиотика и лактоферина. Одређивање концентрације имуноглобулина Г у млечном серуму крава вршено је методом радиоимунодифузије, а одређивање концентрације лактоферина у млеку крава ELISA тестом.

У истраживањима у оквиру ове дисертације, најчешће изоловани *major* маститис патогени биле су бактерије *Staphylococcus aureus* и *Streptococcus agalactiae*, а најчешће изоловани *minor* маститис патогени *Corynebacterium* spp. и коагулаза негативне стафилококе. Ултрасонографија млечне жлезде крава показала се као ефикасна метода у дијагностици поремећаја секреције вимена. Веће вредности концентрације имуноглобулина Г у млечном серуму крава уочене су током периода предзасушења и засушења, у односу на период ране лактације. Највећи утицај на пораст концентрације лактоферина у млеку крава су имали бактеријски узрочници маститиса. Ефикасност антибиотске терапије примењене током периода засушења код крава огледне групе I износила је 52,7%, док је ефикасност примењене терапије са говеђим лактоферином и антибиотиком код крава огледне групе II износила 60%. Апликација лактоферина током периода засушења допринела је ефикасности терапије интрамамарних инфекција, али није имала утицај на концентрацију лактоферина у млеку током периода ране лактације.

Даља истраживања су неопходна како би се у потпуности потврдила ефикасност интрамамарне терапије са говеђим лактоферином и антибиотиком у циљу елиминације узрочника маститиса и да се одреди терапијска концентрација лактоферина.

Докторска дисертација садржи 174 стране, 50 табела, 14 графикона, 42 слике и 261 референцу, оригинал на српском језику и кратак садржај на српском и енглеском језику, подељена је у уобичајена поглавља: увод, преглед литературе, циљеви и задаци истраживања, материјал и методе, резултати, дискусија, закључци, литература, прилог и биографија.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Кратак садржај - Кратак садржај написан је на српском и енглеском језику, представља сажет и јасан општи преглед дисертације. Из њега се може стећи јасна слика проблема, главних налаза и кључних закључака ове дисертације.

Наслов рада – је јасно формулисан, прецизан и у складу са тематиком и садржајем дисертације.

Увод – У уводу је изнета проблематика у дијагностици поремећене секреције вимена и субклиничког маститиса код крава, наводећи могућности ултрасонографије у откривању истих. Поред тога, укратко су изнета сазнања о антимикуробним својствима лактоферина и могућој примени у превенцији и лечењу запаљења млечне жлезде крава.

Комисија сматра да је у уводу јасно наговештена и оправдана тема испитивања, исти је написан разумљиво и пружа уводне напомене актуелне проблематике истраживања.

Преглед литературе – У прегледу литературе дати су научни подаци о значају клиничког и ултразвучног прегледа у циљу идентификације крава са знацима инфламације вимена, као и лактоферину и његовом синергистичком ефекту са антибиотицима у превенцији и лечењу маститиса код крава.

Детаљно су обрађене следеће области: Анатомска и хистолошка грађа вимена; Клинички преглед вимена крава; Ултразвучна визуализација млечне жлезде, као и њен значај у откривању поремећене секреције вимена; Раст и развој млечне жлезде; Имунобиологија млечне жлезде; Лактоферин - историјски подаци, структура лактоферина, антимикуробни пептиди лактоферина, синтеза и елиминација лактоферина из организма, биолошка функција лактоферина, концентрација лактоферина у млеку и другим секретима, фактори који утичу на концентрацију лактоферина у секрету здраве млечне жлезде, концентрација лактоферина у млечном секрету током интрамамарне инфекције, комбинована примена лактоферина и антибиотика у терапији маститиса.

Укупно гледано, преглед литературе веома је садржајан, са логичним следом и узима у обзир све до сада познате чињенице које указују на значај одабране теме и анализу добијених резултата.

Циљеви и задаци дисертације - Поглавље Циљеви и задаци дисертације приказано је на јасан начин са датим разлозима који ово испитивање чине актуелним. Изложени задаци јасно су приказани и представљају логичну целину.

Материјал и методе - Материјал и методе су наведене прецизно и систематично, омогућују поновљивост анализа и огледа. Истраживања су спроведена у Лабораторији за хигијену намирница анималног порекла Департмана за ветеринарску медицину, Пољопривредног факултета у Новом Саду, Лабораторији за анализу млека, Пољопривредног факултета у Новом Саду и на Научном институту за ветеринарство „Нови Сад“ у Новом Саду. Оглед је спроведен на фармама високомлечних крава држаних везаним и слободним системом на територији Аутономне покрајине Војводине Републике Србије. Краве су подељене у две групе на основу начина држања и примењене терапије. Краве огледне групе I са позитивним бактериолошким налазом током периода засушења лечене су антибиотиком, док се комбинована терапија са лактоферином и антибиотиком применила код крава огледне групе II. У оглед су укључене животиње са поремећеном секрецијом вимена и субклиничким обликом маститиса током периода засушења. Клиничким прегледом крава искључене су животиње са клиничким обликом маститиса, док су се за идентификацију крава са поремећеном секрецијом и субклиничким обликом маститиса примениле следеће методе: Калифорнија маститис тест и Драмински маститис детектор, као брзе шталске методе; Ултразвучни преглед вимена крава; Стандардне микробиолошке методе за изолацију и идентификацију бактерија; Одређивање броја соматских ћелија млека проточном цитометријом. За одређивање концентрације имуноглобулина Г у млечном серуму крава применила се радиоимунодифузиона метода, док се имуноензимски (ELISA) тест користио за одређивање концентрације лактоферина у млеку крава. За приказ резултата користила се дескриптивна статистика и тест корелације.

Коришћени материјал и методе за испитивање одговарају савременим методама и у складу су са постављеним циљевима и задацима.

Резултати испитивања – Резултати испитивања приказани су темељно и јасно уз коришћење табела, графикона и слика. Редослед приказаних резултата прати ток научног истраживања. Прво су изнети резултати клиничког прегледа вимена крава и бактериолошки налаз код крава огледне групе I и II током оба периода лактације, као и ефикасност примењене терапије током периода засушења. Затим су изнети резултати брзих тестова за идентификацију поремећене секреције вимена и субклиничког маститиса (Драмински маститис детектор тест, СМТ тест и број соматских ћелија млека). За СМТ тест и Драмински маститис тест одређена је сензитивност, специфичност и валидност теста. Изнети су налази ултразвучног прегледа вимена крава (паренхим, папила и супрамамарни лимфни чворови), а потом измерене вредности концентрације

имуноглобулина Г и лактоферина у млеку крвава огледне групе I и II током оба периода лактације. На крају су изнети резултати теста корелације између концентрације имуноглобулина Г и лактоферина.

Може се закључити да су налази по постављеним задацима јасно приказани, научно значајни и потпуно разумљиви.

Дискусија - Дискусија је свеобухватна и јасно написана и у њој се дотичу сви резултати из дисертације. Дискусија разматра добијене резултате, пореди их са досадашњим истраживањима и тумачи према најновијим сазнањима из обрађене области. У дискусији нису утврђене нелогичности, даје се укупан приказ рада који допуњује досадашња истраживања из области разматрања.

Закључак - Изнесени закључци потпуно су у складу са задацима и циљевима испитивања и правилно су изведени из добијених резултата. Закључци изведени из добијених резултата су значајни за науку и праксу.

Литература - Коришћена литература је савремена и правилно одабрана према захтевима теме која се разматра.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

M23

- **Galfi A.**, Radinović R., Boboš S., Pajić M., Savić S., Milanov D.: Lactoferrin concentration in bovine milk during involution of the mammary glands with different bacteriological findings. Veterinarski arhiv. 86(4). 2016 /прихваћен за објављивање – потврда у прилогу/

M33

- **Galfi A.**, Radinović M., Pajić M., Boboš S., Vidić B., Savić S., Milanov D.: Immunoglobulin G concentration and ultrasonography of the cows udder with subclinical mastitis. International Symposium of Veterinary Medicine "One Health - New Challenges" (ISVM2015). 21-23. May 2015. Vrdnik, Serbia. pp: 489-92. 2015.
- Boboš F. S., **Galfi L. A.**, Radinović M. Ž., Pajić J. M., Mašić S. Z.: Effect of lactation stage and bacteriological findings on Ig G concentration in milk serum of cows. Veterinary Medicine-Kharkiv, Ukraine. 99: 93-5. 2014.

M51

- **Galfi A.**, Radinović M., Milanov D., Boboš S., Pajić M., Savić S., Davidov I.: Electrical conductivity of milk and bacteriological findings in cows with subclinical mastitis. Biotechnology in Animal Husbandry. 31(4): 533-41. 2015.

M52

- **Галфи А.**, Радиновић М., Давидов И., Говорчин М., Петровић К.: Ултрасонографија вимена високомлечних крвава. Летопис научних радова Пољопривредног факултета у Новом Саду. 39(1): 72-8. 2015.

M63

- **Галфи А.**, Радиновић М., Говорчин М., Петровић К., Пајић М., Бобош С.: Ултразвучни приказ папиле вимена високомлечних крвава. 26. Саветовање ветеринара Србије. Златибор, Србија. пп: 195-8. 2015.

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На основу резултата добијених у оквиру ове докторске дисертације изведени су следећи закључци:

- Најчешће изоловани *major* маститис патогени из узорака млека крвава у огледу биле су бактерије *Staphylococcus aureus* и *Streptococcus agalactiae*.
- *Minor* маститис патогени (*Corynebacterium* spp. и коагулаза негативне стафилококе) су најчешће изоловане бактерије из појединачних узорака млека крвава огледне групе I и II.

- Калифорнија маститис тест је показао већу сензитивност и специфичност у односу на Драмински маститис тест у поступку детекције поремећене секреције вимена и субклиничког маститиса.
- Ултрасонографија млечне жлезде крава пружа корисне информације о здравственом стању вимена омогућавајући идентификацију крава са патолошким променама како у паренхиму, тако и у папили вимена, што се може потврдити бактериолошким налазом током лактације. Поред тога, показала се као ефикасна метода у дијагностици крава са маститисом током периода засушења када бактериолошке анализе нису препоручјиве.
- Веће вредности концентрације имуноглобулина Г у млечном серуму крава уочене су током периода предзасушења и засушења, у односу на период ране лактације.
- Највиша концентрација лактоферина измерена је у млеку крава огледне групе I током периода засушења.
- Највећи утицај на пораст концентрације лактоферина у млеку крава су имали бактеријски узрочници маститиса.
- Ефикасност антибиотске терапије примењене током периода засушења код крава огледне групе I износила је 52,7%, док је ефикасност примењене терапије говеђим лактоферином и антибиотиком код крава огледне групе II износила 60%.
- Апликација лактоферина током периода засушења допринела је ефикасности терапије интрамамарних инфекција, али није имала утицај на концентрацију лактоферина у млеку током периода ране лактације.

Даља истраживања су неопходна како би се у потпуности потврдила ефикасност интрамамарне терапије говеђим лактоферином и антибиотиком у циљу елиминације узрочника маститиса и да се одреди терапијска концентрација лактоферина.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати испитивања приказани су јасно, како кроз текстуални део тако и помоћу табела, графикона и слика. Коришћене методе су одговарајуће. Резултати су логично тумачени. Због наведених чињеница приказ и тумачење резултата оцењују се позитивно.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Дисертација је написана потпуно у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Дисертација је потпуна и садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци
Дисертација представља прву студију у нашој земљи о примени ултрасонографије вимена у идентификацији крава са поремећеном секрецијом. У засушном периоду примењена је терапија говеђим лактоферином и антибиотиком у циљу елиминације патогена вимена, што може да представља нови поступак у терапији. Комбинована терапија говеђим лактоферином и антибиотиком повећава ефикасност терапије и смањује могућност настанка резистентних сојева бактерија. Дисертација даје оригиналан научни допринос својим новим приступом у области дијагностиковања и терапије маститиса код високомлечних крава.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања
Дисертација је урађена у планираном оквиру и нема недостатака.

X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
- На основу оцене дисертације, комисија предлаже да се докторска дисертација Аннамарије Галфи насловљена „Клинички и ултразвучни преглед вимена крава након примене лактоферина у периоду инволуције“ прихвати, а да се кандидату одобри одбрана

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Миодраг Радиновић,
доцент

Др Коста Петровић,
ванредни професор,

Др Станко Бобош,
редовни професор,

Др Сара Савић,
виши научни сарадник,

Др Марија Пајић,
доцент.

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.